

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 22.

**KÖZGAZDASÁGI
ALAPISMERETEK
(ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)**

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

A javítás során a tanuló által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával fel kell tüntetni az utasítás szerint megítélt részpontszámokat, és meg kell jelölni a hibátlan megoldást, illetve az előforduló hibákat és tévedéseket. Egy feladat megoldásáért járó összesített pontszámot az előre nyomtatott mezőbe írjuk be! A feladatlap végén szereplő összesített táblázatba ezeket a pontszámokat kell beírni, végül összesíteni a dolgozat pontszámait.

A feladatoknál többféle megoldás is elképzelhető, ezért előfordulhat, hogy a javítási útmutatóban közölt eljárástól (v. szöveges megnevezéstől) eltérő módon születik meg a megoldás. Ha a megoldás szakmailag korrekt elemekre épül, az eljárás kellően részletezett, és helyes eredményre vezet, akkor ezeket a megoldásokat is a teljes pontszám jár.

A pontszámok odaítélésénél a következő elveket kell követni:

1. A feladat teljes pontszáma csak hibátlan megoldásért adható meg. Hiányzó válasz esetén a válaszáért adható részpontszámot le kell vonni.
2. Logikailag helyes eljárással, de számolási hibával megoldott feladatnál a részpontszám felét kell levonni a hibavétés helyén. A feladat későbbi részében a logikailag jó megoldás a tovagyrúzó számbeli eltérés ellenére is teljes értékűnek számít, tehát a későbbi részpontszámokat egyetlen hiba miatt nem kell csökkenteni.
3. Logikai hiba esetén, a hibavétés helyén nem jár pont, a további hibátlan lépésekért viszont megadható a fele pontszám.
4. Egy feladatnál csak egy megoldás értékelhető.
5. Igaz-hamis kérdéseknél a pontszám két részből áll. A szöveges indoklás mellett álló I vagy a H megjelölésért 1 pont adható. Ha a helyes jelölés mellett szakmailag helytelen vagy hibás indoklás szerepel, akkor az ellentmondásos választ 0 ponttal kell értékelni. Ennek figyelembevételével az értékelés a következő:
 - helyes válasz megfelelő indoklással: 1+2 pont;
 - helyes válasz hiányos indoklással, 1+1 pont,
 - indoklás nélküli, vagy hibás válasz mindig 0 pont
6. A III. részben található feladatok részpontszámai tovább nem bonthatók, ezektől eltérni csak az előbbieken említett számolási hiba esetében lehet.

Az írásbeli vizsgafeladatok pontszámainak összege csak egész szám lehet. Ha az írásbeli vizsga(rész) pontszáma nem egész szám, akkor a matematikai kerekítés szabályai szerint kell eljárni (az öttizedre vagy az a felett végződő pontszámokat felfelé, az öttized alatti pedig lefelé kerekítjük).

I. Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő

1.	2.	3.	4.	5.	6.
c	d	c	d	d	d

Minden helyes válasz 2 pontot ér, max: $6 \times 2 = 12$ pont.

II. Szöveges kifejtendő feladatok

1. Igaz-hamis állítások

I-H	Indoklás	Pontszám
H	1.1 Ha a termék árrugalmassága nagyobb mint egy, akkor áremelés hatására a bevétel csökken.	3 pont
I	1.2 A kínálati függvény egy függőleges egyenes (a kínálat adott), így a járadékjövedelem nagyságát a kereslet határozza meg.	3 pont
H	1.3 A zaj- és fényhatás negatív externália.	3 pont
H	1.4 Ha az amortizáció értéke kisebb, mint a külföldiek hazai jövedelme és a hazaiak külföldi jövedelme közötti különbség, akkor $NDP > GNI$.	3 pont
I	1.5 A munkapiaci egyensúly melletti kibocsátás = potenciális kibocsátás, és ez nem növekedhet az árszínvonal-változás okozta reálbértváltozás következtében.	3 pont
H	1.6 A GMU elsősorban közös monetáris politikát jelent.	3 pont

2. Összehasonlítás

Sorszám	Válasz	Pontszám												
2.1.	<p style="text-align: center;">Azonosság</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindkettő a költségek változását mutatja. Mindkettő segítségével meghatározható a vállalat optimális termelése. Mindkettőt befolyásolják a termelési tényezők árai. <p><i>Bármelyik tényező megnevezése jó válasznak minősül.</i></p>	1 pont												
	<p style="text-align: center;">Különbség</p> <p><i>Bármely két szempont értékelése jó válasznak minősül.</i></p>	2+2 pont												
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">MC</th> <th style="text-align: center;">MFC</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Képlet</td> <td style="text-align: center;">$= \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$</td> <td style="text-align: center;">$= \frac{\Delta TC}{\Delta L}$</td> </tr> <tr> <td>Viszonyítási pont</td> <td>Output oldalról mérünk, azaz a változást a termelés mennyiségi változásához viszonyítja.</td> <td>Input oldalról mérünk, a változást a tényező mennyiségi változásához viszonyítja.</td> </tr> <tr> <td>Függvény menete</td> <td>Általában előbb csökken, aztán növekszik.</td> <td>Versenyző inputpiac esetén értéke konstans és megegyezik a termelési tényező árával.</td> </tr> </tbody> </table>		MC	MFC	Képlet	$= \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$	$= \frac{\Delta TC}{\Delta L}$	Viszonyítási pont	Output oldalról mérünk, azaz a változást a termelés mennyiségi változásához viszonyítja.	Input oldalról mérünk, a változást a tényező mennyiségi változásához viszonyítja.	Függvény menete	Általában előbb csökken, aztán növekszik.	Versenyző inputpiac esetén értéke konstans és megegyezik a termelési tényező árával.	
		MC	MFC											
Képlet	$= \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$	$= \frac{\Delta TC}{\Delta L}$												
Viszonyítási pont	Output oldalról mérünk, azaz a változást a termelés mennyiségi változásához viszonyítja.	Input oldalról mérünk, a változást a tényező mennyiségi változásához viszonyítja.												
Függvény menete	Általában előbb csökken, aztán növekszik.	Versenyző inputpiac esetén értéke konstans és megegyezik a termelési tényező árával.												

2.2.	Azonosság	1 pont
	<ul style="list-style-type: none"> • Mindkét mutató azt fejezi ki, hogy hányszorosára változik a jövedelem egy kormányzati akció eredményeképpen. • Mindkettő fiskális politikai beavatkozás következménye. • Mindkettő értékét a fogyasztási határhajlandóság határozza meg. <p><i>Bármelyik tényező megnevezése jó válasznak minősül.</i></p>	
	Különbség	2+2 pont
	<p><i>Bármely két szempont értékelése jó válasznak minősül.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Képlet szerint: <p>Kiadási multiplikátor: $\frac{\Delta Y}{\Delta G} = \frac{1}{1 - \hat{c}}$</p> <p>Az adómultiplikátor: $\frac{\Delta Y}{\Delta T} = \frac{\hat{c}}{1 - \hat{c}}$</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kiadási multiplikátor mindig nagyobb, mint az adómultiplikátor, ha a fogyasztási határhajlandóság értéke nulla és egy közé esik. • A kiadási multiplikátor pozitív, az adómultiplikátor negatív előjelű. 	

3. Kiegészítés

Sorszám	Válasz	Pontozás
3.1.	...csökken...	1 pont
3.2.	...változatlan marad...	1 pont
3.3.	...csökken...	1 pont
3.4.	...növekszik...	1 pont
3.5.	...növekszik...	1 pont
3.6.	...csökken...	1 pont

4. Elemző, értékelő feladat

Sorszám	Válasz	Pontozás
4.1.	...csökkentése...	1 pont
4.2.	...nő...	1 pont
4.3.	...változatlan marad...	1 pont
4.4.	...növekszik...	1 pont
4.5.	...növekednek...	1 pont
4.6.	...növelésével...	1 pont

III. Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

5. feladat

Sorszám	Válasz	Pontozás
5.1.	<p>$5400 = 90x + 120y$, azaz $\rightarrow y = 45 - 0,75x$</p> <p>Ábrázolás:</p>	<p>1 pont</p> <p>1 pont</p>
5.2.	<p>Ha az utalványt mindkét jószágra felhasználhatná, akkor a változás ugyanúgy lenne meghatározható, mintha a pénzbeni jövedelmet növelnénk, azaz $10200 = 90x + 120y$ szerint alakulna.</p> <p>Ha az utalvány x jószágra nem váltható át, akkor az x jószágból maximálisan vásárolható mennyiség nem növelhető, ezért a költségvetési egyenes most két részből áll:</p> <p>1) ha az $y \geq 40$, akkor, $10200 = 90x + 120y$ azaz $\rightarrow y = 85 - 0,75x$</p> <p>2) ha az $y \leq 40$, akkor $x = 60$</p> <p>Ábrázolás:</p>	<p>2 pont</p> <p>2 pont</p>
5.3.	<p>Most a költségvetési egyenes meredeksége fog megváltozni. A töréspontot az $\{x = 20 \text{ és } y = 30\}$ jószágkosár jelenti.</p> <p>1) ha $x \leq 20$ és $y \geq 30$, akkor $5400 = 90x + 120y$, azaz $\rightarrow y = 45 - 0,75x$</p> <p>2) ha $x \geq 20$ és $y \leq 30$, akkor $3600 = (5400 - 20 \cdot 90) = 60(x - 20) + 120y$, azaz $4800 = 60x + 120y \rightarrow y = 40 - 0,5x$</p> <p>Ábrázolás:</p>	<p>2 pont</p> <p>2 pont</p>

6. feladat

Sorszám	Válasz	Pontozás
6.1.	<p>A fogyasztó optimális választásáról tudjuk, hogy egyszerre helyezkedik el a maximális hasznosságot biztosító $100 = y + 2x$ közömbösségi görbén, és az $5000 = 100x + 250y$ költségvetési egyenesen. Ennek megfelelően a következő egyenletrendszert kell megoldani:</p> <p>1) $100 = y + 2x \rightarrow y = 100 - 2x$ 2) $5000 = 100x + 250y$</p> <p>Eredmény: $x = 50$ $y = 100 - 2 \cdot 50 = 0$</p> <p><i>(Megjegyzés: a két jószág tökéletesen helyettesíti egymást, de az árarányok miatt a fogyasztó csak x jószágot fogyaszt.)</i></p>	2 pont
6.2.	<p>A vásárlás nem volt racionális, mert nem eredményezett maximális hasznosságot. A fogyasztónak ilyen árarányok mellett sem kellene y jószágot vásárolnia. Az adott jószágkosár hasznossága $U = 60$. Ha a fogyasztó csak x jószágot vásárolna, akkor 60 db x jószág birtokában $U = 120$ hasznosságot érne el.</p> <p><i>Mivel az $y = U - 2x$, ezért az elérhető hasznosság a költségvetési egyenest figyelembe véve $6000 = 100x + 200(U - 2x)$ függvényből határozható meg. U-t kifejezve az $U = 1,5x + 30$ függvény maximumát akarjuk meghatározni. Ez akkor a legnagyobb, ha az x értéke a legnagyobb.)</i></p>	<p>2 pont</p> <p>2 pont</p>

7. feladat

Sorszám	Válasz	Pontszám
7.1.	Ha az egyetlen cél a bevételek növelése, és a termék árrugalmas, (azaz $\Delta Q > \Delta P$), akkor az árak csökkentése javasolt.	2 pont
7.2.	Eredeti helyzetben: $P = 100$ és $Q = 100$ $T\pi = 100 \cdot 100 - 2 \cdot 100 = 9800$ Az új helyzetben: $P' = 76$ és $Q = 148$ $TR = P' \cdot Q = 76 \cdot 148 = 11248$ $TC = 2 \cdot 148 = 296$ $T\pi = TR - TC = 11248 - 296 = \mathbf{10952}$ Tehát a profítnövekménye 1152.	2 pont
7.3.	$\varepsilon_p = \frac{148 - 100}{148 + 100} : \frac{76 - 100}{76 + 100} = -1,4$	2 pont
7.4.	A rezervációs ár a keresleti függvény segítségével meghatározható: $P_{\max} = 150$. A fogyasztói többlet képlete: $FT = \frac{(P_{\max} - P') \cdot Q}{2} = \frac{(150 - 76) \cdot 148}{2} = 5476$	2 pont

8. feladat

Sorszám	Válasz	Pontozás
8.1.	$L^D = L^S$ $\frac{250^2}{(W/P)^2} = 0,625^2 (W/P)^2 \rightarrow$ egyenletből $W/P = 20$	2 pont
	Az egyensúlyi reálbérből kiszámítjuk a potenciális kibocsátáshoz tartozó árszínvonalat, ($P = 1,25$) és ezt behelyettesítjük a makrokinálati függvény egyenletébe: $Y^S = 5000 \cdot 1,25 = 6250$ <i>Vagy más módon</i> (A potenciális kibocsátás a munkapiaci egyensúly mellett elérhető kibocsátás, tehát a termelési függvény segítségével is számolhatunk. Az egyensúlyi reálbérből kiszámítjuk a munkapiaci egyensúlyi létszámot, és ezt visszahelyettesítve a termelési függvénybe kapjuk meg a potenciális kibocsátást.) $Y_p = 10 \cdot \sqrt{2500 \cdot \frac{250^2}{20^2}} = 10 \cdot 50 \cdot 12,5 = 6250$	2 pont

8.2.	$Y^D = Y^S$, azaz $5000 \cdot P = \frac{5000}{P}$ egyenletet kell megoldanunk. Eredmények: P = 1 és Y = 5000	2+2 pont
8.3.	<p>Igen, van munkanélküliség, mert $Y_e < Y_p$. A foglalkoztatottság a termelési függvény alapján számítható ki: $5000 = 10 \cdot \sqrt{2500 \cdot L}$, azaz a foglalkoztatottság L = 100 A munkanélküliség miatt a foglalkoztatást a munkakereslet határozza meg a rövidebbik oldal elve szerint, ezért ebből a függvényből számíthatjuk ki az aktuális reálbért. $100 = \frac{250^2}{(W/P)^2}$ egyenletből W/P = 25</p> <p><i>Vagy más módon</i> Mivel a nominálbér 25 és az árszínvonal 1, ezért a reálbér 25, tehát W/P = 25. Ezt a reálbért visszahelyettesítve a munkakeresleti és munkakínálati függvénybe, megállapítható a munkapiac helyzete: $L^D(25) = 100$, $L^S(25) = 244,14$, tehát a munkapiacon túlkínálat van, a gazdaságban van munkanélküliség. A foglalkoztatás a rövidebbik oldal elve alapján L_f = 100.</p>	2 pont 2 pont

9. feladat

Sorszám	Válasz	Pontszám
9.1.	<p>Az árupiaci egyensúly: $Y = C + I + G + X - IM$, azaz $Y = 300 + 0,75 \cdot (Y - 850 + 450) + 800 - 10 \cdot i + 1000 + 500 - 200 - 0,25Y$ Ebből: $Y = 4200 - 20 \cdot i$ A pénzpiaci egyensúly: $M^S/P = M^D$ azaz $\frac{700}{1} = 0,2Y - 10 \cdot i$ ebből: $i = 0,02Y - 70$</p> <p>Ezt az árupiaci egyenletbe behelyettesítve, és Y-ra megoldva: Y = 4000</p>	3 pont
9.2.	$i = 0,02 \cdot 4000 - 70 \rightarrow$ i = 10%	3 pont
9.3.	A külkereskedelmi mérleg egyenlege: $NX = X - IM = 500 - 200 - 0,25 \cdot 4000 = 300 - 1000 =$ -700	3 pont
9.4.	A devizatartalékok változása: $-700 + 250 =$ -450 . A jegybank tartalékai 450 egységgel csökkentek .	3 pont